

Загальні положення законодавства, що
регулює розгляд судами кредитних спорів

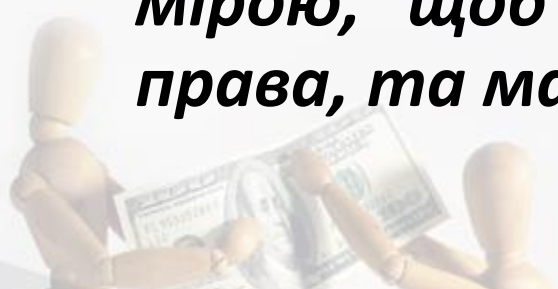
Законодавство

- ✓ Конституція України (ст.ст. 41, 42, 99);
- ✓ ст. 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Рим, 04.XI.1950);
- ✓ Цивільний кодекс України (гл. 52, 53, 71);
- ✓ ЗУ “Про банки і банківську діяльність”;
- ✓ ЗУ “Про заставу”;
- ✓ ЗУ “Про іпотеку”;
- ✓ ЗУ “Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень”;
- ✓ ЗУ “Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати”;
- ✓ ЗУ “Про мораторій на стягнення майна громадян України, наданого як забезпечення кредитів в іноземній валюті”;
- ✓ та ін.

Рішення судів

- ✓ Рішення Конституційного Суду України від 10 листопада 2011 року № 15-рп/2011 за конституційним зверненням громадянина Степаненка Андрія Миколайовича (***справа про захист прав споживачів кредитних послуг***);
- ✓ Рішення Європейського суду з прав людини від 19 червня 2001 року у справі “Креуз проти Польщі” (Kreuz v. Poland) (***сплата судових витрат не повинна перешкоджати доступу до суду, ускладнювати цей доступ таким чином і такою мірою, щоб завдати шкоди самій суті цього права, та має переслідувати законну мету***).

Роз'яснення судів вищих інстанцій

- ✓ Постанова пленуму ВССУ від 30 березня 2012 року №5 “Про судову практику застосування судами законодавства при вирішенні спорів, що виникають із кредитних правовідносин”;
- ✓ Постанова пленуму ВГСУ від 24 листопада 2014 року №1 “Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з кредитних договорів”;
- ✓ Постанова пленуму ВССУ від 17 жовтня 2014 року №10 “Про застосування судами законодавства про судові витрати у цивільних справах”;
- ✓ Узагальнення судової практики розгляду цивільних справ, які виникають з кредитних правовідносин (ВСУ);
- ✓ Аналіз застосування судами законодавства, яке регулює поруку як вид забезпечення виконання зобов'язання (ВСУ);
- ✓ Аналіз судової практики застосування судами законодавства, яке регулює іпотеку як заставу нерухомого майна (ВСУ);
- ✓ Аналіз практики застосування ст. 625 Цивільного кодексу України в цивільному судочинстві (ВСУ).

Юрисдикційність кредитних спорів

Позивач

- Юридична особа (або фізична особа)

Відповідач

- Фізична/фізичні особи (або юридична особа)

Позовні вимоги

- взаємопов'язані між собою і окремий їх розгляд неможливий

Юрисдикційність кредитних спорів

- **Постанова ВП ВС від 13 березня 2018 року провадження № 14-40цс18**
- **Постанова ВП ВС від 21 березня 2018 року провадження № 14-41цс18**
- **Постанова ВП ВС від 25 квітня 2018 року провадження № 14-74цс18**
- **Постанова ВП ВС від 30 травня 2018 року провадження № 14-123цс18**

Юрисдикційність кредитних спорів

Загальна

- Ст. 27 ЦПК України

Альтернативна

- Ст. 28 ЦПК України

Виключна

- Ст. 30 ЦПК України

Підсудність кредитних спорів

Правило територіальної підсудності, закріплене у ч. 7 ст. 28 ЦПК України, поширюється на позови позичальників (споживачів), а не на позови, що пред'являються банками чи іншими фінансовими установами щодо виконання кредитних зобов'язань, оскільки у цьому випадку діють правила ст. 27 ЦПК України

Підсудність кредитних спорів

Якщо в кредитному договорі вказано місце його виконання (наприклад, місце сплати заборгованості визначено у конкретному банківському відділенні чи визначена договором адреса банку), позивач вправі подати позов також за місцем виконання такого договору (ухвали ВСУ від 18 листопада 2009 року у справі №6-6694св08, від 04 листопада 2009 року у справі №6-23612св09)

Вимоги до позовних заяв про вирішення спору, що виникає з кредитних правовідносин

Форма

ст. 175 ЦПК
України

ст. 177 ЦПК
України

Зміст

ст. 175-177
ЦПК України

норми
спеціального
законодавства

Судовий збір за подання позовних заяв у справах, які виникають з кредитних правовідносин

Вимоги майнового характеру

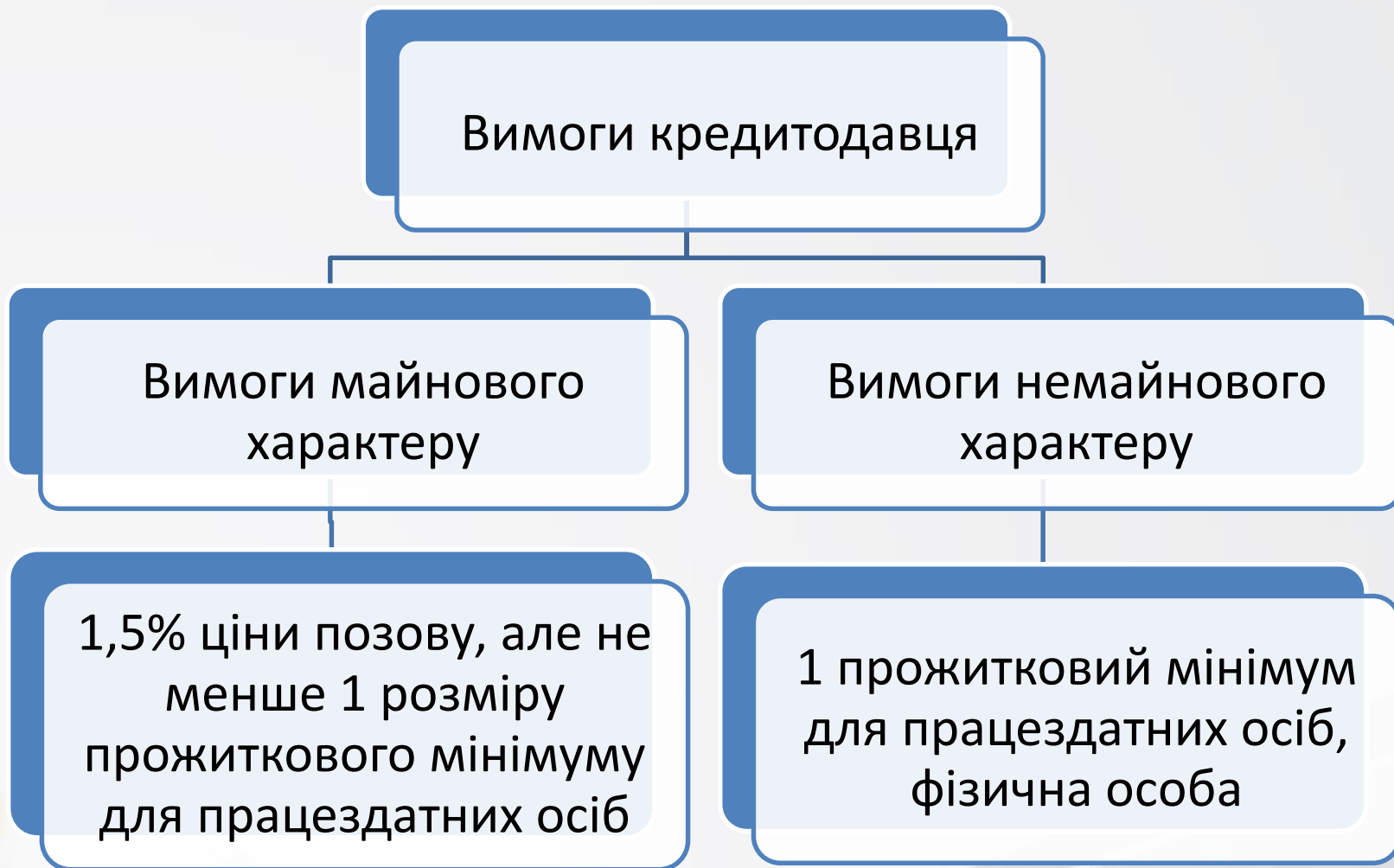
- Позовні заяви про стягнення грошових коштів мають майновий характер, і розмір ставок судового збору за їх подання визначається згідно з пп. 1 п. 1 ч. 2 ст. 4 Закону України “Про судовий збір”.

Вимоги немайнового характеру

- До позовних заяв немайнового характеру відносяться вимоги, які не підлягають вартісній оцінці.

Судовий збір за подання позовних заяв у справах, які виникають з кредитних правовідносин

Судовий збір за подання позовних заяв у справах, які виникають з кредитних правовідносин

Вимоги позичальника
(поручителя, іпотекодавця)

Вимоги майнового
характеру

1% ціни позову, але не менше
0,4 розміру прожиткового
мінімуму для працездатних
осіб та не більше 5 розмірів
прожиткового мінімуму для
працездатних осіб

Вимоги немайнового
характеру

0,4 прожиткового мінімуму
для працездатних осіб

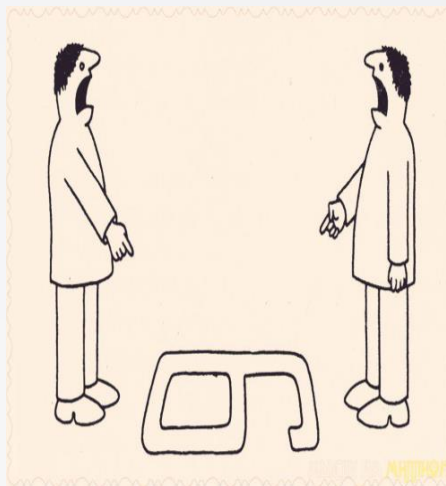
Судовий збір за подання позовних заяв у справах, які виникають з кредитних правовідносин

Вимоги заставодержателя
про звернення стягнення
на предмет застави

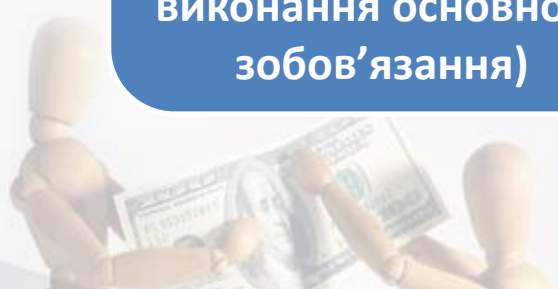
Постанова пленуму ВССУ від
30 березня 2012 року №5

Постанова пленуму ВГСУ від
24 листопада 2014 року №1

Немайнового
характеру (якщо така
вимога пред'явлена
після вирішення
вимоги про
виконання основного
зобов'язання)

Майнового характеру
у всіх випадках

Судовий збір за подання позовних заяв у справах, які виникають з кредитних правовідносин

Споживачі звільняються від сплати судового збору

(постанова пленуму ВССУ від 17 жовтня 2014 року №10;

ухвала ВССУ від 18 травня 2016 року у справі № 757/32520/16-
ц;

Постанова ВП ВС від 21 березня 2018 року
провадження № 14-57 цс 18)

Кредитний договір та його елементи. Укладення, зміна, розірвання та визнання недійсними кредитних договорів

**Сторони
кредитного
договору**

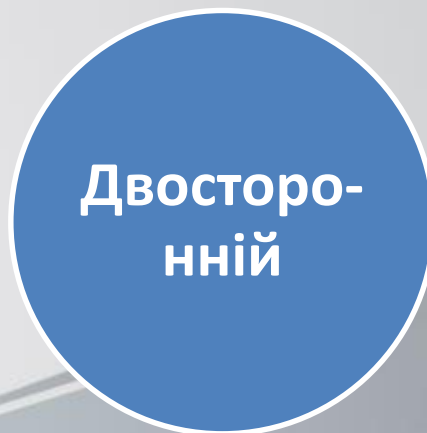
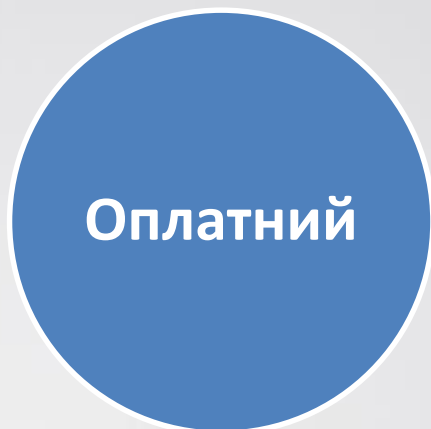
Кредитодавець

Позичальник

Банк

**Кредитна
установа**

Істотні умови кредитного договору

Предмет
договору

Сума
кредиту

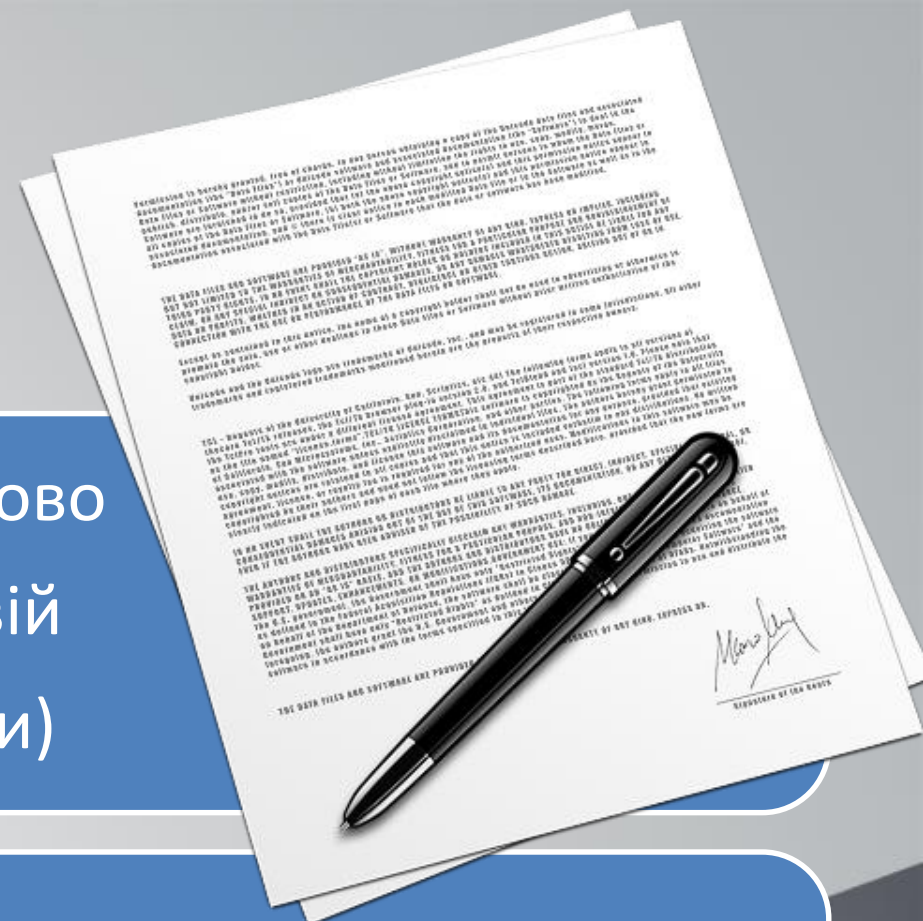
Строк
повернення

Проценти

Договір про відкриття кредитної лінії є одним із видів кредитного договору, а кредитна лінія – однією із форм її кредитування, в якій у межах встановленого ліміту здійснюється видача і погашення кредиту кількома частинами (траншами). Оскільки в цьому договорі передбачено всі істотні умови, необхідні для кредитного договору, то зобов'язання з надання кредиту є дійсним із моменту укладення кредитного договору – договору про відкриття кредитної лінії

кредитний договір обов'язково
має укладатись у письмовій
формі (ст. 1055 ЦК України)

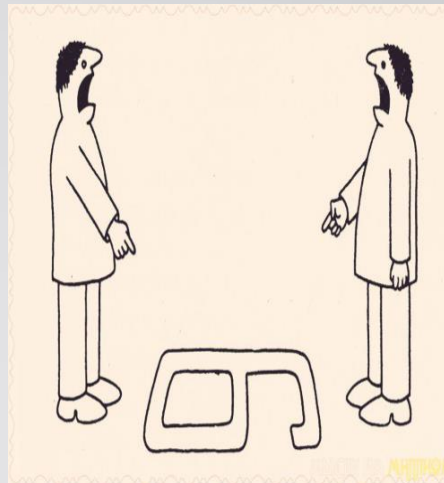
недодержання письмової форми тягне його
нікчемність та не створює юридичних наслідків,
крім тих, що пов'язані з його нікчемністю

**Момент укладення
кредитного договору**

**постанова ВСУ від 11 липня
2012 року у справі №6-
63цс12**

**постанові ВСУ від 02 вересня
2014 року у справі №3-75гс14**

**кредитний договір
є укладеним з
моменту
досягнення його
сторонами в
письмовій формі
згоди з усіх істотних
умов договору**

**кредитний договір
вважається
укладеним з
моменту передачі
грошей
позичальнику**

Кредитний договір,
який є неукладеним
(не відбувся)

=

Недійсний договір

Нікчемний договір

=

Недійсний договір

Надання та одержання кредиту в іноземній валюті, сплата процентів за таким кредитом не потребують наявності індивідуальної ліцензії на використання іноземної валюти на території України як засобу платежу у жодної зі сторін кредитного договору (**постанова ВСУ від 21 березня 2011 року у справі №6-7цс11)**)

Аналіз ч. 5 ст. 11, ст. 18 Закону України “Про захист прав споживачів” дає підстави для висновку, що несправедливими є положення договору про споживчий кредит, які містять умови про зміни у витратах, зокрема, щодо плати за обслуговування кредиту та плати за дострокове його погашення, і це є підставою для визнання таких положень недійсними **(постанова ВСУ від 25 вересня 2013 року у справі №6-80цс13)**

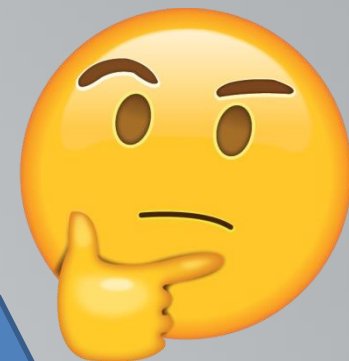

Проценти за користування кредитом

Фіксовані

Змінювані

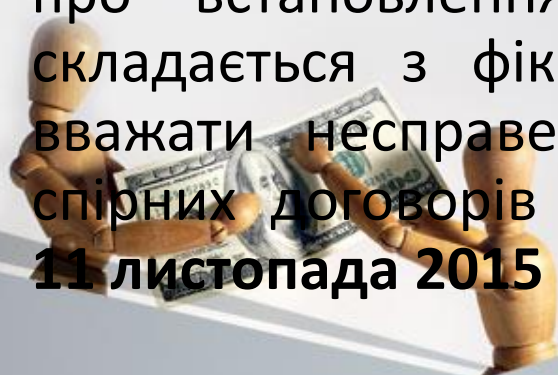

09 січня 2009 року набрав чинності Закон від 12 грудня 2008 року №661-VI, про заборону банку в односторонньому порядку змінювати фіксовану процентну ставку (така умова є нікчемною)

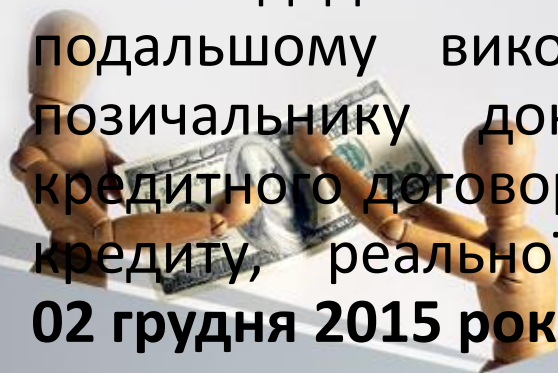
Судам необхідно з'ясувати чи рішення банку про збільшення процентної ставки було прийнято до набрання чинності Законом №661-VI (постанови ВСУ від 26 вересня 2012 року у справі №6-89цс12, від 19 грудня 2012 року у справі №6-149цс12)

У випадку погодження сторонами кредитного договору плаваючої кредитної ставки, яка складається з фіксованого відсотка + FIDR (процентна ставка за строковими депозитами фізичних осіб у валюті, тотожній валюті кредиту, що розміщені в банку на строк до 360 днів, з виплатою процентів після закінчення строку дії депозитного договору), такі умови договору відповідають чинному законодавству, позаяк зміна розміру ставки FIDR не є зміною процентної ставки в односторонньому порядку, оскільки вона прямо передбачена умовами двостороннього кредитного договору. Таким чином, положення кредитного договору про встановлення плаваючої процентної ставки, яка складається з фіксованого процента + FIDR, не можна вважати несправедливими, тому підстав для визнання спірних договорів недійсними немає (**постанова ВСУ від 11 листопада 2015 року №6-511цс15**).

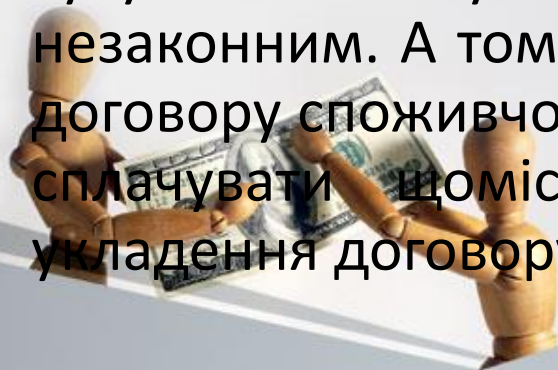

Вирішуючи спір про визнання кредитного договору недійсним з підстав порушення принципу рівності сторін та загальних засад цивільного законодавства – справедливості, добросовісності й розумності (нездійснення банком розрахунку сукупної вартості кредиту, реальної процентної ставки та абсолютного значення подорожчання кредиту) необхідно встановити чи спірний договір споживчого кредиту підписаний сторонами, які досягли згоди з усіх істотних умов договору, мали необхідний обсяг цивільної дієздатності, а їх волевиявлення було вільним і відповідало їхній внутрішній волі; чи позичальник на момент укладення договору не заявляв додаткових вимог щодо умов спірного договору та в подальшому виконував його умови; чи надав банк позичальнику документи, які передували укладенню кредитного договору, у тому числі й щодо сукупної вартості кредиту, реальної процентної ставки (**постанова від 02 грудня 2015 року у справі №6-1341цс15**).

Вирішуючи спір щодо визнання недійсними умов договору, які передбачають сплату комісії за користування кредитом, **ВСУ** у своїй постанові **від 16 листопада 2016 року №6-1746цс16** дійшовши висновку про те, що обслуговування кредиту є супутньою послугою, за надання якої можливе встановлення комісії, не звернули уваги, що, встановивши в кредитному договорі сплату щомісячної комісії за обслуговування кредиту, відповідач не зазначив, які саме послуги за вказану комісію надаються позивачу. При цьому

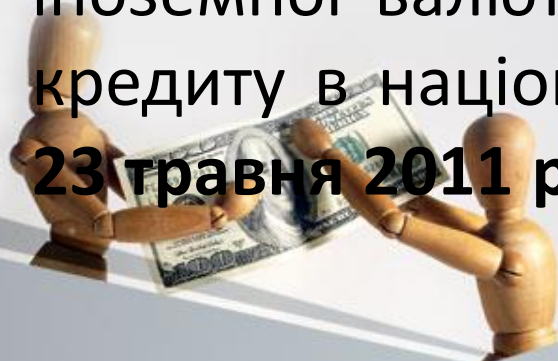
відповідач нараховував, а позивач сплатив комісію за послуги, що супроводжують кредит, а саме за компенсацію сукупних послуг банку за рахунок позивача, що є незаконним. А тому районний суд правильно визнав умову договору споживчого кредиту щодо обов'язку позичальника сплачувати щомісячну комісію недійсною з моменту укладення договору.

Саме по собі зростання/коливання курсу іноземної валюти не є достатньою підставою для розірвання кредитного договору на підставі ст. 652 ЦК, оскільки зазначене стосується обох сторін договору й позичальник при належній завбачливості міг, виходячи з динаміки зміни курсів валют

із моменту введення в обіг національної валюти та її девальвації, передбачити в момент укладення договору можливість зміни курсу гривні України до іноземної валюти, а також можливість отримання кредиту в національній валюті (**постанова ВСУ від 23 травня 2011 року №3-47гс11**).

Розгляд справ про стягнення кредитної заборгованості. Проблемні питання, які виникають при вирішенні такої категорії справ

Усі спори з приводу стягнення кредитної заборгованості, які підлягають розгляду в порядку цивільного судочинства, вирішуються у загальному, спрощеному позовному та наказному провадженні

Дії суду щодо з'ясування предмета спору

Дії суду щодо з'ясування підстав позову

Підставою для стягнення заборгованості за кредитним договором

факт укладення кредитного договору

факт, що строк кредиту закінчився чи позичальник прострочив сплату чергового платежу, що є підставою для дострокового стягнення заборгованості

інші факти, що необхідні для правильного вирішення спору

факт звернення кредитора з позовом у межах строку позовної давності

факт сплати позичальником платежів на виконання умов кредитного договору (основний борг, проценти за користування кредитом, неустойка)

Приблизний перелік доказів та документів, необхідних для розгляду кредитного спору:

- **письмовий кредитний договір**
- **ліцензія на здійснення банківських послуг та письмовий дозвіл на здійснення операцій з валютними цінностями**
- **витратний касовий ордер**
- **інший платіжний документ, що засвідчує отримання позичальником суми кредиту**
- **прибутковий касовий ордер**
- **інший платіжний документ, що засвідчує повернення позичальником суми кредиту і сплату ним відсотків на суму кредиту до встановленого кредитним договором або законом строку**
- **розрахунок заборгованості за кредитним договором з роздільним значенням суми основного боргу, прострочених відсотків і (або) неустойки**
- **інші докази, отримання яких є необхідним для правильного вирішення спору**

Основними завданнями експертизи документів фінансово-кредитних операцій є:

визначення документальної обґрунтованості оформлення банківських операцій з відкриття рахунків, руху грошових коштів на рахунках

визначення документальної обґрунтованості оформлення та відображення в обліку операцій з видачі, використання та погашення кредитів

визначення документальної обґрунтованості оформлення та відображення в обліку банків їх фінансово-господарської діяльності

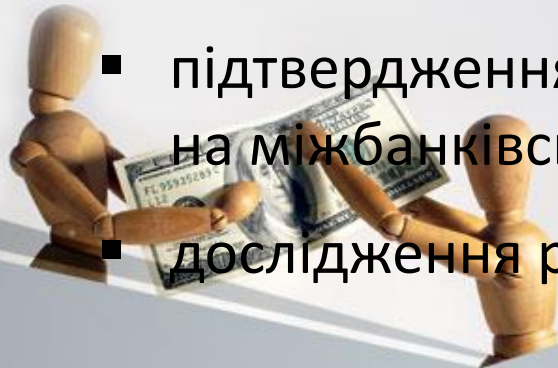
визначення відповідності чинному законодавству відображення фінансово-господарських операцій банків вимогам нормативних актів з ведення обліку і подання звітності

Ask the Expert

Найчастіше на вирішення експерта ставляться завдання, які можна згрупувати за об'єктами та змістом досліджень:

- підтвердження відкриття рахунків в іноземній валюті;
- визначення валюти та документальне обґрунтування операцій з перерахування коштів на виконання умов кредитного договору;
- підтвердження здійснення банком (кредитором) операцій на міжбанківському валютному ринку;
- дослідження руху коштів за валютними рахунками та інші.

Important Notice

У разі, якщо кредит правомірно наданий в іноземній валюті та кредитодавець (позивач) просить стягнути кошти в іноземній валюті, суд у резолютивній частині рішення зазначає про стягнення таких коштів саме в іноземній валюті, що відповідає вимогам ч. 3 ст. 533 ЦК України.

Суд має право стягнути й проценти за кредитним договором в іноземній валюті, оскільки такий процент є не фінансовою санкцією, а платою за користування грошима (постанова ВСУ від 16 вересня 2015 року у справі №6-190цс15).

Проте неустойка (пеня, штраф) підлягає обчисленню і стягненню виключно в національній валюті України (постанова ВСУ від 02 липня 2014 року у справі №6-79цс14).

ст. 625 ЦК України

Нарахування інфляційних втрат на трьох
процентів річних здійснюється незалежно від
стягнення на користь кредитора процентів за
користування кредитом та неустойки за
невиконання чи неналежне виконання
зобов'язання (**постанови ВСУ від 06 червня
2012 року у справі №6-49цс12 та від 19
жовтня 2016 року у справі №6-2129цс16**).

ст. 625 ЦК України

Штраф і пеня є одним видом цивільно-правової відповідальності, тому є неприпустимим їх одночасне застосування за одне й те саме порушення (постанова від 21 жовтня 2015 року у справі №6-2003цс15).

ст. 625 ЦК України

Норми ч. 2 ст. 625 ЦК України щодо сплати боргу з урахування встановленого індексу інфляції поширюються лише на випадки прострочення грошового зобов'язання, визначеного у гривнях (таку правову позицію сформував ВСУ у постановках від 16 листопада 2016 року у справі №6-1286цс16, від 21 грудня 2016 року у справі №6-1672цс16).

ст. 625 ЦК України

Беручи до уваги правову природу трьох процентів річних, передбачених ст. 625 ЦК України, як особливої міри відповідальності, правильною є практика судів, які стягують їх виключно в національній валюті України – гривні (**постанова ВСУ від 22 березня 2017 року у справі №6-2829цс16**).

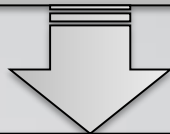
**ч. 3
ст. 551 ЦК
України**

**Зменшення пені за
несвоєчасну сплату
процентів за користування
кредитними коштами до
розміру суми основного
боргу за кредитом,
свідчить про неправильне
застосування положень
(постанова ВСУ від 14
вересня 2016 року у справі
№6-473цс16)**

**Суд повинен зменшити
розмір пені, якщо вона
значно більша від
розміру боргового
зобов'язання (постанова
ВСУ від 04 листопада 2015
року у справі №6-
1120цс15)**

Пільги зі сплати заборгованості за кредитом

ЗУ “Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції”

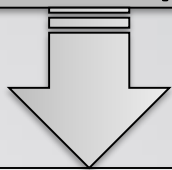
Громадяни України, які зареєстровані та постійно проживають або переселилися у період з 14.04.14 з населених пунктів, визначених у затвердженому КМУ переліку, де проводилася АТО, а також юридичні особи та ФОП, що провадять (провадили) свою господарську діяльність на території населених пунктів, визначених у затвердженому КМУ переліку, де проводилася АТО

пеня та/або штрафи

Пільги зі сплати заборгованості за кредитом

ЗУ “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення оборонно-мобілізаційних питань під час проведення мобілізації”

Військовослужбовці з початку і до закінчення особливого періоду, а резервісти та військовозобов'язані – з моменту призову під час мобілізації і до закінчення особливого періоду

Проценти за користування кредитом, штрафні санкції, пеня

Застосування позовної давності у кредитних спорах. Найважливіші аспекти

Згідно зі ст. 256 ЦК України позовна давність – це строк для захисту права за позовом особи, право якої порушене.

Цілі застосування позовної давності (ЄСПЛ)*:

- ✓ забезпечувати юридичну визначеність і остаточність;
- ✓ захищати потенційних відповідачів від прострочених позовів;
- ✓ запобігати несправедливості, яка може статися в разі, якщо суди будуть змушені вирішувати справи про події, що мали місце у далекому минулому, спираючись на докази, які вже, можливо, втратили достовірність і повноту із плином часу.

* “Стаббінгс та інші проти Сполученого Королівства” та “Юкос” проти Росії”

**Застосування позовної
давності**

**Чи порушене право або
охоронюваний законом
інтерес позивача**

За заявою сторони у справі

- **Постанова ВСУ від 24 червня 2015 року у справі №6-738цс15**
- **Постанова ВСУ від 04 лютого 2015 року у справі №6-239цс14**
- **Постанова ВСУ від 18 березня 2015 року у справі №6-25цс15**
- **Постанова ВСУ від 09 листопада 2016 року у справі №6-1457цс16**

Позовна давність

FAKE

є інститутом
процесуального права

FAKE

може бути відновлена
(поновлена) в разі її
спливу

TRUE

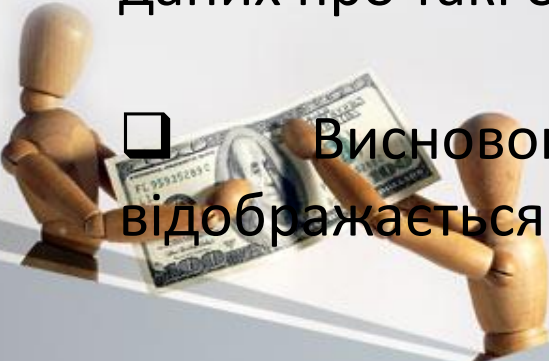
за приписом ч. 5 ст. 267 ЦК України
позивач вправі отримати судовий
захист у разі визнання поважними
причин пропуску позовної давності

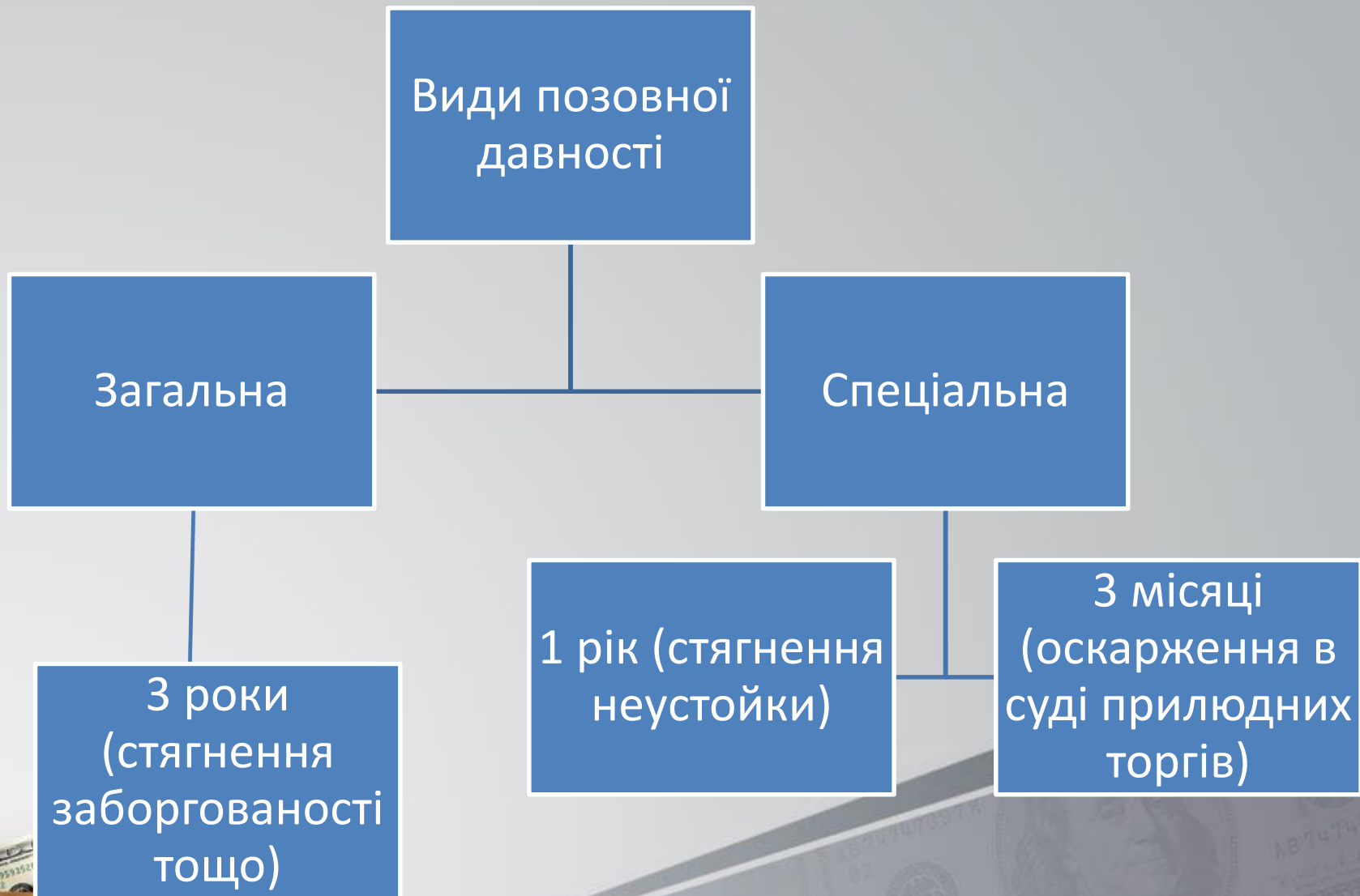
Important Notice

☐ Питання щодо поважності причин пропуску строку позовної давності, тобто наявності обставин, які з об'єктивних, незалежних від позивача підстав унеможливлювали або істотно утруднювали своєчасне подання позову, вирішується судом у кожному конкретному випадку з урахуванням наявних фактичних даних про такі обставини

☐ Висновок про застосування позовної давності відображається у мотивувальній частині рішення суду

Позовна давність у кредитних спорах

Позовна давність до вимог про стягнення пені

Позовна давність обчислюється окремо щодо основної і щодо кожної додаткової вимоги, а тому можливий вплив позовної давності щодо додаткової вимоги, тоді як за основною вимогою позовна давність триватиме.

Стягнення неустойки (пені, штрафу) обмежується останніми 12 місяцями перед зверненням кредитора до суду, а починається з дня (місяця), з якого вона нараховується, у межах строку позовної давності за основною вимогою (**постанова ВСУ від 18 травня 2016 року у справі №6-474цс16**).

Початок перебігу позовної давності (ст. 261 ЦК України)

у разі неналежного виконання позичальником зобов'язань за кредитним договором позовна давність за вимогами кредитора про повернення кредитних коштів та процентів за користування кредитом, повернення яких відповідно до умов договору визначене періодичними щомісячними платежами, повинна обчислюватися з моменту настання строку погашення чергового платежу (**постанови ВСУ від 29 березня 2017 року у справі №6-3087цс16, від 05 квітня 2017 року у справі №6-552цс17**)

Зміна строку позовної давності

Пред'явивши вимогу про повне дострокове погашення заборгованості, кредитор відповідно до ч. 2 ст. 1050 ЦК України змінив строк виконання основного зобов'язання, а тому перебіг позовної давності за вимогами банку про повернення кредиту та платежів за

ним почався з наступного дня, зазначеного кредитором у вимозі про дострокове повернення кредиту як кінцевого строку виконання її умов (**постанова ВСУ від 09 листопада 2016 року у справі №6-2251цс16**).

Тягар доказування

Позивач

- Доведення терміну, з якого особі стало (могло стати) відомо про порушення права (постанова ВСУ від 29 жовтня 2014 року у справі №6-152цс14)
- Доведення факту, що він не міг дізнатися про порушення свого цивільного права (постанова ВСУ від 16 листопада 2016 року у справі №6-2469цс14).

Відповідач

- Доведення, що інформацію про порушення можна було отримати раніше (постанова ВСУ від 16 листопада 2016 року у справі №6-2469цс14).

IMPORTANT INFORMATION

Необхідно пам'ятати, що згідно з нормою ст. 262 ЦК України заміна сторін у зобов'язанні не змінює порядку обчислення та перебігу позовної давності.

Правила переривання перебігу позовної давності (ст. 264 ЦК України) застосовуються судом незалежно від наявності чи відсутності відповідного клопотання сторін у справі, якщо в останній є докази, що підтверджують факт такого переривання (постанова ВСУ від 09 листопада 2016 року у справі №6-1457цс16).

Переривання перебігу позовної давності

Якщо виконання зобов'язання передбачалося частинами або у вигляді періодичних платежів і боржник вчинив дії, що свідчать про визнання лише певної частини (чи періодичного платежу), то такі дії не можуть бути підставою для переривання перебігу позовної давності стосовно інших (невизнаних) частин платежу (постанови ВСУ від 13 січня 2016 року у справі №60931цс15 від 21 січня 2015 року у справі №6-214цс14).

Переривання перебігу позовної давності

Переривання
перебігу позовної
давності шляхом
пред'явлення
позову матиме
місце у разі

Подання позову,
здійсненого з
додержанням вимог
ст. ст. 175-177 ЦПК
України

Подання позову,
здійсненого з
дотриманням правил
підсудності(постанова
ВСУ від 02 грудня
2015 року у справі
№6-895цс15)

ЯК БУЛО	ЯК СТАЛО
Правові висновки ВСУ	Постанова ВП ВС
6-249цс15 від 02.02.2015; 756/17216/13-ц від 16.11.2016; 759/11503/14-ц від 02.11.2016; 6-37цс15 від 01.04.2015; 6-369цс15 від 02.09.2015; 127/4966/15-ц від 21.09.2016; 6-1412цс16 від 07.09.2016	444/9519/12 від 28.03.2018
• нарахування процентів за кредитом відбувається до повного повернення тіла кредиту, навіть у випадку закінчення строку дії договору; • закінчення строку/терміну дії договору не припиняє нарахування процентів за кредитом. При цьому процента ставка встановлюється на рівні облікової ставки НБУ;	• проценти за кредитом нараховуються протягом строку кредитування; • якщо строк кредитування закінчився або кредитор реалізував своє право на дострокове повернення кредиту, то з цього моменту припиняється нарахування процентів за кредитом і позичальник зобов'язаний сплатити неустойку та суми передбачені статтею 625 ЦК України;

ЯК БУЛО	ЯК СТАЛО
Правові висновки ВСУ	Постанова ВП ВС
пропуск строку позовної давності, щодо стягнення тіла кредиту унеможливлює стягнення позики, але не забороняє стягнення процентів за останні три роки до моменту подачі позову до суду	- перебіг позовної давності починається по кожному окремому платежу з моменту прострочення його оплати; - неустойка нараховується з наступного дня після настання терміну внесення чергового платежу, якщо такий платіж не було здійснено. Аналогічно розраховується й позовна давність зі сплати неустойки по кожному платежу, але у межах спеціального строку давності – 1 рік; - сплив позовної давності зі сплати основної суми заборгованості (тіла, процентів) є підставою для застосування строку давності і до додаткових вимог (штраф, пеня).

Дякую за увагу!

**THANKS FOR
YOUR ATTENTION
AND
PLEASE DON'T ASK
TOO MUCH**